

POSTANOWIENIE

18 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 18 czerwca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J. P.

z udziałem W. C. i M. M.

o zmianę lub uchylenie stwierdzenia nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej J. P.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 6 czerwca 2023 r., II Ca
2342/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od J. P. na rzecz W. C. 240 (dwieście czterdzieści)
zł kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje adw. A.P. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego
w Krakowie 296 (dwieście dziewięćdziesiąt sześć) zł kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej.**

(G.G.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 6 maja 2022 r., I Ns 339/19/K, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie oddalił wniosek wnuka spadkodawcy o zmianę lub uchylenie stwierdzenia nabycia spadku przez pasierba spadkodawcy na mocy testamentu.

Postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił apelację wnuka spadkodawcy.

Sąd ten ustalił, że spadkodawca testamentem zapisał udział 1/2 w nieruchomości zabudowanej domem jednorodzinnym swojemu pasierbowi (synowi drugiej żony). Sąd rozpoznający w 1991 r. sprawę o stwierdzenie nabycia spadku (z udziałem m. in. matki apelującego) uznał, że przedmiot zapisu wyczerpuje prawie cały spadek, a tym samym uznał pasierba za powołanego do całego spadku. Później okazało się, że spadkodawca miał jeszcze udziały w innych nieruchomościach, nabyte przez dziedziczenie, o czym nie wiedział w chwili sporządzania testamentu. Córka spadkodawcy z jego pierwszego małżeństwa (matka apelującego), zakończonego przez śmierć żony, dowiedziała się o tych innych udziałach ojca najpóźniej w 2010 r., ponieważ podniosła te okoliczności we wniosku skierowanym do sądu. Także apelujący już wówczas wiedział o tych udziałach, ponieważ był pełnomocnikiem matki w tamtym postępowaniu.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że jeszcze przed śmiercią matki apelującego w 2015 r. upłynął roczny termin do złożenia wniosku o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku (art. 679 § 1 k.p.c.), a tym samym apelujący, jako następca prawny córki spadkodawcy, nie jest legitymowany do złożenia wniosku o zmianę lub uchylenie stwierdzenia nabycia spadku.

Wnuk spadkodawcy wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność. Skarżący nie wskazał, które zarzuty kasacyjne są oczywiście zasadne, a zarzucił naruszenie:

I. przepisów postępowania:

1) art. 679 § 1 k.p.c. przez jego zastosowanie, mimo iż skarżący nie był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku;

2) art. 385 i 378 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c. przez podzielenie przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, chociaż zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne nie zostały odpowiednio rozpoznane;

II. prawa materialnego:

1) art. 961 k.c. przez bezzasadne przyjęcie, iż zapis w testamencie dotyczący tylko połowy domu obejmuje cały spadek i czyni pasierba spadkodawcy spadkobiercą zamiast zapisobiercą;

2) art. 65 w zw. z art. 943 i 948 k.c. przez wykładnię oświadczenia woli spadkodawcy jako powołanie do całości spadku pasierba, chociaż spadkobierca sporządził następnie drugi ustny testament, nieważny tylko z uwagi na formalne błędy, zapisujący tę samą połowę domu córce (matce skarżącego).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Sąd odwoławczy wyczerpująco wyjaśnił, że spadkobierca uczestnika postępowania ponosi wszelkie konsekwencje działań i zaniechań uczestnika postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. Najpóźniej w 2011 r. wygaśła legitymacja matki skarżącego do wniesienia o zmianę lub uchylenie stwierdzenia nabycia spadku i legitymacja ta nie zaczęła ponownie przysługiwać z chwilą jej śmierci jej spadkobiercy. Przyjęcie tezy skarżącego prowadziłoby do powstawania na nowo możliwości wzruszenia stwierdzenia nabycia spadku z chwilą śmierci każdego kolejnego następcy prawnego pierwotnego uczestnika postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

2. Wygaśnięcie prawa do wzruszenia stwierdzenia nabycia spadku czyni zbędnym ocenę pozostałych zarzutów kasacyjnych. Przy tym niezrozumiałe są zarzuty co do archaiczności przepisów Kodeksu cywilnego co do sposobów stwierdzania treści testamentów ustnych wobec pojawienia się, już po wejściu K.c. w życie, nowych możliwości np. nagrania ostatniej woli. Tymczasem sądy *meriti* nie ustaliły, aby spadkodawca, zmarły w listopadzie 1986 r., nagrał ustny testament z września 1986 r., mający odwoływać testament własnoręczny z 1978 r., stanowiący podstawę stwierdzenia nabycia spadku.

3. Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 k.p.c. uczestniczce przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki

minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Za sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej pełnomocnikowi skarżącego przysługują koszty nieopłaconej pomocy prawnej w wysokości określonej w § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 6 oraz § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Na podstawie art. 179 § 1 k.r.o. *per analogiam* koszty te obciążają jednostkę organizacyjną Skarbu Państwa, która ustanowiła pełnomocnika z urzędu.

Dariusz Pawłyszczke

(G.G.)

[a.ł]